№ 102 Ausgabe B.

ГОМАН

Беларуская Віленская часопісь
выходзіць два разы у тыдзень: у аўторкі і пятніцы.

Цэна с перэсылкай і дастаукай да хаты: на 1 год—4 м. 80 фэн., на ½ году—2 м. 40 ф., на 3 месяцы—1 м. 20 ф., на 1 мес.—40 фэн.

Адрэс рэдакції: Вільня, Завальная 7.
Адрэс адміністрацыі і экспэдыцыі: М. Стэфанская 23.

Цэна абвестак: на 4-ай старане за радок дробнымі літэрамі—25 фэніг.; дробные абвесткі—па 5 фэн за слова. Абвесткі аб сьмерці—60 фэн. за лінейку дробн. друкам.

№ 102 (193). Год II. Вільня, 21 сьнежня 1917 г. Цэна 5 фэн. (3 кап.).

Барацьба с большэвікамі.

20 сьнежня.

Заходні тэатр:

Фронт Рупрэхта Баварскаго: Пры Діксмуйдэн і Ленс—вострая бітва мінамётамі. Між лесам Гутгольст і Ліс на поўдні ад Скарп ажыўленая артылерыйская чыннасць.

Македонскі фронт.

Пры Вардары і між Вардарам і возерам Дойран—ажыўленая баевая чыннасць.

Італьянскі тэатр:

Італьянскіе контратакі на здабытые намі пазыції пры Пэртіка адбіты. На хрыбце Томба і на Пьяве—жывая артылерыйская бітва.

Ад 11 сьнежня ўзяты ў палон 270 афіцэраў і 8,150 салдатаў.

ПЕЦЯРБУРГ. (Рэўтэр). Украінцы адабралі у болэшэвікоў аружжэ і выгналі іх с Кіеўскай губэрні і Конотопа.

ПЕЦЯРБУРГ. (П.Т.А.) Большэвіцкі урад апавешчае гэткую адозву:

Рада ўмацаваных народам пацьверджае права ўсіх народаў Расеі, уціснаных царызмам і буржуазіей, і на свабодвае развіцьце, а разам с тым і права аддзяліцца ад Расеі. З гэтай прычыны яна прызнае і рэспубліку украінскаго народу. Ня гледзячы на гэта украінская рада пазволіла сабе абязброіць урадовые войскі ў Украіне. Украінская Рада падтрымлівае змову проці ўласьці рад і прыкрывае варожы да рэволюціі рух Каледіна. Яна адкрывае войску Каледіна вольны праход праз сваю зямлю. Пераходзячы на старану здрады рэволюціі, паддзержываючы кадэтаў і староннікоў Каледіна, украінская Рада ідзе на сустрэч аб'яўленьню ей вайны расейскім урадам, каторы стаўляе гэткіе вымогі:

Украінская Рада павінна адрачыся ад уселякіх спроб аслабіць фронт;

Украінская Рада павінна абязацца не пазволіць без пазваленьня глаўнакамандуючаго ісьці на Дон, Урал, ці ў іншые мейсцы;

Украінская Рада павінна аддаць аружжэ урадоваму войску і чырвонай гвардзіі, абязброеным ею.

Калі ў 48 гадзін ня прыйдзе памысны адказ, дык расейскі урад будзе прызнаваць стан вайны між Украінскай Радай і сабой.

ПЕЦЯРБУРГ. (Рэўтэр). Украінская Рада выпусьціла адозву аб утварэньні ў Украіне дэмократычнай рэспублікі, як часьці новай расейскай фэдэрацыйнай рэспублікі. Украінская рэспубліка абнімае губэрні: Кіеўскую, Падольскую, Валынскую, Чарнігаўскую, Палтаўскую, Харкаўскую, Кацерынаслаўскую, Херсонскую, Таўрыдзкую бяз Крыму, Курскую, Холмскую і Варонежскую. Украінскіе войскі занялі ў Одэссі арсэнал, тэлеграф і тэлефон. Большэвікі дзержацца ў порце.

ЛОНДОН. (Рэўтэр). Ўкраіна злучылася с Каледіным і зрабіла саюз с Сібірам і Каўказам.

ПЕЦЯРБУРГ (Рэўтэр). Грамадзянская вайна шырыцца па Волзе на поўнач, Астрахань—у руках большевікоў; аднак, казакі стаяць ўжо ў 20 верстах ад места. Бітва мусіць ужо пачалася. У Царыцыне панують староннікі Іліодора. На Самару наступае казацкі атаман Дортов.

ПЕЦЯРБУРГ. Адбыўся обыск у кватэвы пані Керэнскай. Арэштована графіня Паніна, быўшая пры Керэнскім памочнікам міністра, і ніжэпісаные члены нацыональнаго сходу — галовы кадэтаў: б. міністэр Шынгаров, б. імперскі кантралёр Кокошкін, Родічэв, Кутлер, Вінавэр і кн. Солгурав (?).

БЭРЛІН У Брэст-Літоўск выехал міністэр заграничных спраў, Кюльман, разам с сэкрэтаром пасольства, Гэш.

ПЕЦЯРБУРГ. Рэктор маскоўскаго унівэрсытэту, Покровскій, выехаў у Брэст-Літоўск.

ШТОКГОЛЬМ. „Праўда“ наказуе, што саюзьнікі трэбуюць ад Расеі звароту авансаў, выплачэных цару і Керэнскаму.

БЭРЛІН (В.Т.Б.). Адна з нашых падводных лодак ізноў затапіла 5 параходаў ёмкасьцю разам 23 000 тонн.

Мірные перэгаворы.

Варункі замірэньня.

Глаўные пункты зробленаго між Расеей і цэнтральнымі дзержавамі на 28 дзён замірэньня гэткіе:

Мэта замірэньня: дайсьці трывалаго, пачэснаго для ўсіх старон міра.

1) Замірэньне пачынаецца 17 сьнежня а 12 гадз. і трывае да 14 студня 12 гадз. На 21 дзень замірэньня кожная старана мае права заявіць, што ня хочэ яго на далей. Калі гэткай заявы ня будзе, дык замірэньне трывае датуль, пакуль адна с старон не заявіць, што цераз 7 дзён лічыць яго закончэным.

2) Замірэньне абнімае ўвесь фронт між Чорным і Балтыцкім морам і расейска-турэцкі ў Азіі. Увесь час замірэньня староны на фронці між Чорным і Балтыцкім морэм абязываюцца не рабіць перавозкі войск.

4) Зносіны між войскамі варожых старон дапускаюцца на гэткіх варунках:

а) зносіны пазваляюцца парлямэнтарам і членам камісій дзеля спраў замірэньня;

б) на кожным фронці расейскай дывізіі зносіны могуць адбывацца у 2 ці 3 пунктах; гэтые пункты на моцы ўзаемнай угоды адзначываюцца белымі флагамі; зносіны дапускаюцца толькі ад усходу да захаду сонца.

На гэтых пунктах могуць быць разам ня больш 25 безаружных асоб с кожнай стараны.

Дапускаецца абмен весткамі і газэтамі. Пазваляецца прадаваць і меняць прадукты штодзеннаго ужытку.

9) Абедзьве стороны, як толькі будзе падпісана гэта умова аб замірэньні, пачнуць перэгаворы аб міры.

10) Трымаючысь прынцыпа волі і незалежнасьці Пэрсіі, турэцкая і расейская глаўная каманда згаджаюцца вывясьці с Пэрсіі свае войскі.

11) Кожная старана атрымае одпіс гэтай умовы ў нямецкай і расейскай мове с подпісамі паўнамочнікоў.

Дадатак да умовы аб замірэньні.

Абедзьве стороны умовіліся хутка зрабіць замену цывільных палонных і няздольных да службы ваенна-палонных.

Дзеля ускарэньня мірных перэгавораў і каб залячыць раны, зробленые цывілізаціі вайной, будуць учынены крокі дзеля павароту культурных і экономічных зносін між ваюючымі. Дзеля гэтаго маюць служыць: аднаўленьне пачтовых і тарговых зносін, перасылка кніг і газэт і т. п у межах, азначэных умовай аб замірэньні. Дзеля выработкі падробнасьцей у найбліжэйшым часі сазываецца ў Пецярбурзі мешаная камісія с прэдстаўнікоў усіх учасьнікоў вайны.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.) 17. XII. Урады Нямеччыны, Аўстрыі, Боўгарыі і Турэччыны ўжо ў найбліжэйшых днях пачнуць перэгаворы з Расеей аб міры. Нямецкіе дэлегаты маюць выехаць. Падгатавіцельные перэгаворы ужо пачаліся у Брэст-Літоўску.

БЭРЛІН. Мае быць выбрана асобная камісія Рэйхстагу дзеля учасьця ў мірных перэгаворах, зложэная с 14 асоб.

Думаюць, што утварэньне гэткай камісі адбудзецца зара пасьля Каляд.

У Брэст-Літоўску цяпер знаходзіцца быўшый міністэр унутрэных спраў, Дэльбрык.

Быўшый віцэ-Канцлер Гэльффэріх наняў пры вуліцы Унтэр дэн Ліндэн памешчэньне дзеля ўстройства бюро, каторае займецца разработкай экономічных пытаньнёў, звязаных з мірам.

У нямецкім дзержаўным банку ў найбліжэйшых днях будуць адбывацца нарады с прычыны аднаўленьня расейска-нямецкіх тарговых зносін.

ВЕНА. **Аўстрыяцкі парлямэнт.** Міністэр-прэзыдэнт ф. Цэйдлер заявіў, што паводлуг констытуціі мірные певэгаворы вядзе міністэр заграничных спраў. Констытуція не дапускае кантролю перэгавораў парлямэнцкімі камісіямі. У часі перэгавораў з Расеей, ведама, будуць уладжэны і экономічные адносіны. Мір з Расеей будзе зроблен без гвалту над ей у постаці адарваньня яе зямель або экономічнаго.

За аўстрыяцкаго прэдстаўніка глаўнай каманды на перэгаворах у Брэсьці назначэн гэнэрал Гіцсэріс, каторы ў часі расейска-японскай вайны быў назначэн пры расейскай арміі.

СОФІЯ. Галава боўгарскай дэлегаціі на перэгаворах у Брэсьці — міністэр судоў, Попов.

КОНСТАНТЫНОПОЛЬ. Турэцкі міністэр заграничных спраў, Нэсімы-Бэй, с турэцкай дэпутаціей на мірные перэгаворы выехаў у Брэст цераз Бэрлін.

Вільня, 21 сьнежня.

Ня гледзячы на недаверчывасць людзей, каторые прост сілы не маюць верыць у хуткі канец вайны, справа міра зрабіла вялізарны крок упярод. Гэта ясна відаць, чытаючы тэкст умовы аб замірэньні.

Ня будзем затрымлівацца на тэй часьці умовы, ў каторай ідзе гутарка аб чыста вайсковых справах. Найбольшую вагу маюць як-раз тые пункты, ў якіх гаворыцца аб справах мірных. А першае мейсцо між апошнімі занімае паварот гаспадарчых зносін між ваюючымі старонамі: бо ў вайне саюзьнікоў з Нямеччынай найсільнейшым аружжэм была вайна гаспадарчая, і калі яно адкідаецца Расеей, дык гэта найлепшы знак ліквідацыі аружнаго змаганьня.

Другі важны пункт умовы —аднаўленьне пачтовых зносін. І ён, як папярэдні, суліць нам паварот мірных зносін між Расеей і цэнтральнымі дзержавамі і дае заверэньне, што німа грозьбы новаго праліцьця чэлавечай крыві на усходнім фронці.

І на гэты раз мы можэм с поўнай верай ждаць таго міра, катораго гэтак доўга ждуць народы ваюючых дзержаў.

„Ешчэ адно пакаленьне...“

Неяк сёлетнім летам давялося мне тут, у Вільні, гутарыць з адным с прэдстаўнікоў польскай палітычнай мысьлі, імя катораго аздабляе гісторычны мэмор'ял „44“. Ад будных спраў гутарка наша перэйшла на школы, а адтуль непрыкметна для нас абодвых — на нацыональные справы. Мой годны пашаны знаёмы, цераз меру пэўны сабе, паводлуг шаблону і пры гэтым вельмі проста развязываў усе мейсцовые споркі.

—„Літвіном не адмаўляем права на нацыональны быт“ — казаў ён з мілосьцівым гестам, дзіўлючыся ў душу свaей шырыні сваіх пaглядаў.

—„А што пан думаеш аб беларусах?“—спытаўся я.

—„Аб беларусах?.. Ды яны не маюць ніякай надзеі на будучыну. Бо ціж гэта народ?!“

—„Значыць, пан не прызнаеш беларусам права на нацыональнае жыцьцё,- так?“—націскаў я таго пана.

—„Беларусаў, як асобнай нацыі, ў нас німа, а дарэмна было-бы шукаць яе тут, у Літве, — апрыч хіба нейкіх далёкіх кутоў у Слонімшчыне. Але і там убачым адно толькі астаткі беларусаў, каторые мала-па-малу знікаюць на карысць суседніх народаў“.

На момэнт мы змоўклі абодва. Маўчаньне я перэрваў славамі:

—„Цікаўна мне ўсёж-такі ведаць, за каго пан лічыш тые мільёны народу ў гродзеншчыне, віленшчыне, міншчыне як праваслаўных, так і каталікоў, каторые як ведама, не ужываюць ані польскай, ані расейскай мовы, а гукаюць па свойму?“

„Гм...“—пачулося з яго вуст, а пасьля з лёгкай нецярплівасьцю, што не разумею гэткіх ясных рэчэй і надаедаю яму пытаньнямі, ён сказаў: «што датычэцца праваслаўных, якіе тутака жывуць і гаворaць па-просту, дык гэта-тые ж расейцы. З імі ў нас німа нічога супольнаго, і яны нас нічым ня могуць зацікавіць. Іншая справа с каталікамі. Яны —нашы і будуць нашымі, калі толькі мы патрапім пасьледавацельна і з вытрываласьцю ісьці да намечэнай мэты Гэтак і не іначей. Нам толькі патрэбны працаўнікі, але іх — на жаль —мала. Маемо газэціну. крыху народных выданьнёў. Пэўне, пры такіх варунках цяжка працаваць...“

Тут пачуўся стрымліваны ўздох: А я пад той час на крыльлях думкі перанёсся ў тую счасьлівую краіну будучыны, ў якой слова „Беларусь“ счэзьне з гутаркі людзкой. і нешта аб ім ведаць будуць адно пэданты гісторычнай навукі і архэолёгі. Бачыў я ўжо сьцягі сермяжнаго народу ў „рогатывках“ на кудлатых галовах замест круглых бараньніх шапак; бачыў ужо „аролчыкі“ на перэпацеўшых кажухох; бачыў шырокіе тулавы дзеўчат, зашнураваные у кракаўскіе гарсэцікі... Укрываючы недаверчывую усмешку, я спытаўся:

—„Але ці гэта калі збудзецца? Сколькі часу трэбалоб на такую работу?“

Мой знаёмы аказаўся праўдзівым рэальным палітыкам, бо адказаў с павагай таёмным галасам:

—„Ешчэ адно пакаленьне...“

На гэтым наша гутарка і спынілася.

Ніхай мне даруе годны пашаны знаёмы мой, калі словы нашай гутаркі я не перэсказаў з акуратнасьцю фонографу. Бо хтож з нас мог тады спадзевацца, што польскі народ —найбольш рыцарскі спаміж усіх рыцарскіх народаў сьвету, народ, каторы гэтулькі перэцярпеў і заўсёды быў для ўсіх прыкладам толеранціі, — што гэты „анёл між народамі“, будуючы для сябе гмах уласнай гасударственасьці, пачне на практыцэ апавешчаць эвангелію нішчэньня братняго беларускаго народу, гуртуючы свае сілы каля цынічнаго кліча:

„Ешчэ адно пакаленьне, і беларусаў тут зусім ня будзе!..“

Лябуць.

У Вільні і ваколіцах.

× **Організацыйны Камітэт дзеля сазыву Беларускай Конфэрэнціі у Вільні.** На заседаньні Камітэту 16 сьнежня прыняты у чысло членаў яго п.п Пётр Вонсовіч і Эдвард Мацкевіч.

Кс. Семашкевіч з Меднік пісьмом з дня 10.XII с прычыны таго, што жывучы далёка ад Вільні ня можэ часта быць на заседаньні Організацыйнаго Камітэту дзеля сазыву Беларускай Конфэрэнціі, прасіў вычысьліць яго з чысла членаў камітэту.

× **Генэрал-ан-шэф ф. Эйхгорн,** глаўнакамандуючый групай армій, быўшый глаўнакамандуючый 10 арміей, пабедзіцель у бітве на Мазурскіх вазёрах, заваевацель Коўны і Вільні, назначэн фэльдмаршалкам.

×**Танные кватэры.** Урад Саюза Кватэрантаў просіць апавесьціць, што ў яго руках ёсць дзеля здачы ў арэнду гасподы рознай велічыні ў цэнтры места па таннай цане. Усе ведамасьці можна атрымаць у бюро Саюза, Віленская 20, кв. 3 (ў падворку) ад 11 да 1 і ад 4 да 6 гадзіны.

× **Дзесяць прыказаньняў для кіраўнікоў народных стравень:**

1. Будзь верным хараніцелем запасаў.

2. Будзь у страўні раніцай першым, а ў вечары—апошнім.

3. Наглядай сам за прыгатаўленьнем стравы.

4. Еш сам тое, што даецца сталаўнікам.

5. Уплывай на служачых, каб яны мелі сьвядомасць адказу перад грамадзянствам.

6. Ідзі поруч с цэнтраляй.

7. Пільнуй, каб са страўні нічога не вынасілі.

8. Прымушай служачых быць ветлымі да сталаўнікоў.

9. Стой цьвёрда на тым, каб сьветло і дровы не марнаваліся.

10. Пільнуй чыстаты ў погрэбе, сьпіжарні і кухні і рупіся каб нішто с прадуктаў у спіжарні і погребе не глумілося.

× **Таргоўля перад сьвятам.** 22, 23, 24, 30 і 31 сьнежня крамы па загаду Satdhauptmans могуць быць адчынены да 8 гадз. вечара.

× **Кража каня.** У аднаго селяніна, прыехаўшаго ў Вільню, с падворка пры Шпітальнай вул. № 1 укралі кабылу с санямі. Гета—чорная кабыла 3 гадоў с кароткім хвастом. Заявы прынімае крымінальная паліцыя, Домініканская 1, пакой 89.

× **Тэмпэратура.** Найвышэйшая і найніжэйшая тэмпэратура за апошніе дні была па Цэльсію):

	найвыш.	найніж.
16—17	— 0,5°	— 5°
17—18	— 2,5°	— 3,5°
18—19	— 2,5°	— 8°

Франціш Олехновіч.

Калісь

сцэнічны абразок у 2 актах.

(Глядзі „Гоман“ № 101).

Ягор (бярэ бялізну, плаціць).—Вось грошы... Ну, а цяпер, панічка, дзякую вам за ўсё, бо не пабачымся—я вельмі рана еду.. Ня гневайцеся на мяне, калі я вам зрабіў якую прыкрасьць, і—дрэнна не ўспамінайце... (цалуе яе ў руку).

Матка.—Пачэкайце-ж, трэба вам ешчэ даць рэшты... (ідзе на лева).

Ягор (да Людвікі ціха). — Сягоньня я прыду да цябе пагутарыць...

Людвіка.—Добра. Як маці засьне...

Ягор.—Але. А трудненька-ж перэканаць тваю маму!..

Людвіка.—Яе не перэканаеш. Шкада толькі, што пачаў гаварыць аб тым!

Ягор.—Усё роўна...

Матка. (вертаецца) — Вось маеце, панок, 60 капеек...

Ягор. Добра, дзякую...

Ну і трэба мне ужо забірацца у сваю кануру, адпачыць.. Ну, ешчэ раз (цалуе Матку ў руку і падае руку Людв.) бывайце здаровы і кепска не ўспамінайце! (забірае бялізну і пачку, каторую прынёс з вуліцы, і ідзе на лева).

Матка. — Бывайце здаровы, ніхай вас Бог сьцеражэ! (да Людв.): Ну, і нам ужо пара адпачыць. Праз цэлы дзень замарыліся! Кладзіся ужо спаць, бо заўтра трэба рана ўставаць! (Забірае талерку Ягора).

Людвіка. (ідзе на лева).

Матка (адна). — Эх, моладасьць, моладасьць! Страката ў галаве і больш нічога! (іронічна) Хэ—хэ! Яны сьвет перавернуць уверх нагамі! Хэ, сьмех, ды і толькі!

Людвіка (ўходзіць; нясе пасьцель і кладзе яе на канапе).

Матка. — Я вазьму лямпу, (бярэ лямпу) а ты бяры сьвечку... Толькі, бач, не чытай у начы сваіх дурных афішак, бо і вачэй шкада і сьвечкі шкада! (ідзе на лева).

Людвіка. (адна запаляе сьвечку і сьцелець пасьцель на канапе). — Добра, ўжо добра...

(Паўза).

Ягор (уходзіць, затрымліваецца каля дзьвярэй).

Людвіка (дае яму знак, каб стаяў ціха на мейсцы, а сама ідзе на лева і слухае каля дзьвярэй, ці маці ўжо легла спаць. Пасьля дае знак, што «ўсё добра»)

Ягор (падходзіць бліжэй).

Людвіка. — Ну, кажы толкам: куды едзеш? на што? ці канешне патрэба?

Ягор.—Трэба, Людвісечка, трэба! Ахрана напала ўжо на мой сьлед. Калі б мяне злавілі, кепска было-б для мяне і дрэнна для справы. Трэба ўцекаць!.. Апрача таго, я тут ужо зусім непатрэбны: тут работа ўжо наладжэна, ідзе добра, а вось правінція патрэбуе людзей... (абыймае яе). Ах, Людвісечка! каб ты ведала, як мне ня хочэцца ехаць, раставацца с табой! Ды нічога не парадзіш, трэб ратавацца!..

Людвіка. — Божэньна ты мой! Мне страх, ці спаткаемся ешче калі ў жыцьці!

Ягор. — О, Людвісечка! я ж буду ад часу да часу прыежджаць, пабачымся.. (сядае на канапе). Ох, замарыўся я праз увесь дзень! (глядзіць упярод). Усё кіпіць, усюды ідзе работа, кожны дзень прыносіць с сабой новые здарэньня... Здаецца, хутка спыніцца рух на чыгунцы...

Людвіка (радасна). — Што ты кажэш?!

Ягор. — Але! Усё жыцьцё стрымаем! Усё ста вець!..

Людвіка (як выж.). — А Юрачка ж ты мой!

Ягор. — Вось як то будзе, мая галубанька! І хутка ўжо трэба будзе выйсьці на вуліцу каб паказаць сьвету нашу моц, нашу сілу!. Цяпер арганізуюцца лятучые баевые дружыны і вось я еду арганізаваць гэтые самые дружыны на правінціі..

Людвіка. — Юрачка ты мой! каб цябе толькі там не спаймалі!

Юрка. — Хіба не... А што суджэно, ад таго не уцячэш! Німа што!.. (раптам) Людвіся, любіш ты мяне?

Людвіка (сьмяецца). — Вось—пытаецца!

Юрка — Вельмі? Моцна?

Людвіка (жартуючы). — Не, не люблю! (вакідае яму рукі на шыю і сьмяецца). Ненавіджу!

Юрка (я. в.). — Ніколі не забудзеш?

Людвіка. — На што пытаешся? — Ніколі!

Юрка (я. в.). — Прысягнеш?

Людвіка. — Прысягаю!

Юрка. — Не, не так! (выймае рэвольвер). Прысягнем сабе вернасьць на гэты браўнінг... (складываюць рукі на рэвольвэр). Прысягаю...

З усяго Краю.

СЬВІСЛОЧ. Чацьвёрты курс у Беларускай Вучыцельскай Сэмінарыі пачынаецца 15 студня 1918 г. Явы прынімаюць начальнікі патаў і мест да 28 сьнежня 1917 г.

Кандыдаты павінны мець сьведацтва, што яны скончылі прымэсі народную школу.

БЕЛАСТОК. На карысьць сямей міліцыянтаў у тэатры «Паляст» адбыўся канцэрт, даўшый чыстаго зыску 1800 м.

БЕЛАСТОК. Цяжары вайны прымусілі тутэйшых жыхароў больш, чым звычайна, гуртавацца ў коопэратывах. Найвялікшае тутэйшае таварыство—гэта коопэратыўная цэнтраля, каторая за першые 9 месяцоў сёлетняго году мела на 190.993 мар. абароту. Таварыство мае сваю ўласную пекарню, абарот каторай быў 127.219 м. Число членаў яго даходзіць 439.—Другое па чысьленасьці свае таварыство—гэта коопэратыва Вялікай Сынагогі, ў якім каля 300 пайшчыкоў па 10 руб. — Трэйцяе т-во—хрысьціанскае са 145 членамі.

У сваіх крамах гэтые тры таварыствы прадаюць тавары часта на 30% танней, чым у прыватных крамах.

КОЎНА. Militär-Verwaltung Litauen адкрыло тут фабрыку серчыкоў, каторая можа выраблядь да 2 мільёнаў скрыначак у месяц.

КОЎНА. У сераду, 19. XII, тут адбылася нарада таргоўцаў серчыкамі, папіросамі і сольлю аб рунках таргоўлі гэтымі таварамі.

Тутэйшы Stadthauptmann загадаў, — каб не было недаразуменьяў, — азначываючы цану расейскаго фунта, заўсёды пісаць «400 грамаў». Пры цане нямецкаго фунта гэткай прыпіскі ня трэба.

СУВАЛКІ. За падрабляньне карт на хлеб тутэйшы друкар, Пётр Бауман, засуджан на 9 м. у вастрог.

Весткі з Расеі.

ЖЭНЕВА. З Ясс офіцыяльна апавашчаецца, што румынскі урад зацьвярдзіў ваеннае замірэньне.

ГААГА. Расейскі урад загадаў усім расейскім суднам спыніць падвоз снарадаў для саюзьнікоў і выгрузіць свае запасы ў нэўтральных портах.

ЛОНДОН. „Weekly Dispatche", заяўляе, што трэба мець адвагу глянуць у вочы праўдзе: па праўдзі большэвікі — валадары Расеі, і Англія сваім упорствам кідае Расею ў абоймы Нямеччыны.

АПАРАНДА. Дзеля палітычных спраў утворэна рада с 5 асоб: Леніна, Троцкаго, Дыбенко, Меншинскаго і Падвойскаго.

За арышт Керенскаго назначана высокая награда.

ПЕЦЯРБУРГ. (ВТ.Б.). Расейскі пасол у Токіо Крупенскій і ў Лондоне — Набоков аддаюцца пад суд за шырэньне варожых да ураду чутак. Іх меньне конфіскуецца.

ПЕЦЯРБУРГ (П.Т.А.) Розные пасольствы адмовіліся падпісываць пашпарты дыплёматычных кур'ераў расейскаго ураду, кажучы, што апошні не прызнан. З гэтай прычыны народны камісар дзеля заграніччных спраў загадаў, каб прадстаўнікам гэных пасольств не даваць ніякіх пазваленьняў і палёгкі.

Агульны рух на чыгунках пачаўся. Дзеля Пецярбурга кожын дзень трэба 40 вагонаў збожжа. 1 сьнежня прыбыло 38.

ШТОКГОЛЬМ. У нумэры з 28 лістапада газэты М. Горкаго «Новая Жізнь» ёсьць рэзкіе нападкі на саюзьнікоў. Газэта, між іншым, піша:

„Расейская рэволюцыя, вызвалiўшая сваю старану ад царскаго ярма, спаткала у Франціі непрыхільны прыём. Францускі урад вымаўляе расейскаму ў вельмі вострай форме. На Расею глядзяць, як на старонку, якой можна грабіць, але німа патрэбы радзіцца. Саюзьнікі адмовіліся даць Расеі грошы дзеля ўнутрэнаго ажыўленьня.

КОПЭНГАГА. Генэрал Мурав'ёв, войскі катораго ўзялі ў палон генэрала Каледзіна, увайшоў у Ростов. Разам с Каледзіным узяты бышый главнакамандуючый Алексеев і бышый маршалак Думы Родзянко.

Тэлеграмы.

Нямецкіе апавашчэньня

18. XII. Заходні тэатр:

Фронт Рупрэхта Баварскаго: Буры і снег. Слабая чыннасць артылерыі.

Нашы дружыны разведчыкоў на англіцкім і францускім фронтах узялі палонных.

Македонскі фронт.

У закароці Чэрнай і між Вардарам і Дойранам — ажыўлены агонь.

Італьянскі тэатр.

Між Брэнтай і П'явэ—ажыўленая артылерыйская чыннасць. На ўсходзі ад Монтэ Соляроле ўзятн часьці варожых пазыцій.

19.XII. Заходні тэатр:

Фронт Рупрэхта Баварскаго: На фронці у Фляндрыі, на палудзённым беразі Скарп, пры Мэвр і Грэнкур — жывейшая артылерыйская чыннасць.

Фронт нямецкаго Насьледніка: На поўначы ад Краонн нашы дружыны разведчыкоў узялі у палон значнае число французаў.

Нашы лятуны з добрай удачай атакавалі Лондон, Рэмсгэйт і Маргэт.

Македонскі фронт.

Назабапол Вардару — вострая артылерыйская бітва.

Італьянскі тэатр.

Ажыўленые артылерыйскіе бітвы між Брэнтай і П'явэ. Пасьля вострай артылерыйскай бітвы аўстрыякі здабылі штурмам Монтэ Азолёне с 48 афіцэрамі і больш за 2.000 салдатаў. Італьянскіе атакі на ўсходзі ад Монтэ Соляроле адбіты.

КАЛЯ ВАЙНЫ.

ЛЮГАНО Італьянскіе газэты моляць староннікоў нэўтральнасьці не дапусьціць да пачатку грамадзянскай вайны у Італіі. Калі аднасць старонкі будзе разбіта, дык гэта будзе бясспорны развал яе. У парляменьці міністэрство мае на сваей старане толькі невялікую меншасць.

Ход біт у верхняй Італіі паказе, чы Італія мае магчымасць паправіць сваё ваеннае палажэньне, і дасць адказ на пытаньне, чы не пара прыступіць да міра на аснове угоды.

ПАРЫЖ (Гавас). Францускі стары крэйсэр „Saro Reno", 8.000 тонн, затоплен 14 сьнежня ў Сэродземным моры. Нямецкая падводная лодка, затапіўшая яго, сама пры гэтым затанула.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). У поясе блокады навакол Англіі ізноў затоплена 21,000 тонн.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). У каналі Ляманш адна з нашых падводных лодак затапіла 8 параходаў ёмкасьцю разам 22.000 тонн; апрыч таго затоплен амэрыканскі мінаносец „Якоб Джонс".

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). Навакол Англіі ізноў затоплено 17,000 тонн.

Аб усім па троху.

Як абхадзіцца з бульбай.

1. Перад ссыпкай у склад трэба выбраць усе хворые, гнілые і пабітые бульбіны, каб у склад папала толькі здаровая бульба

Людвіка (паўтарае за ім). — Прысягаю...

Юрка. — ... што буду цябе любіць на...

Людвіка (я. в.) — ...што буду цябе любіць вечна...

Юрка. — ...аж да гроба...

Людвіка (я. в.). — ...аж да гроба...

Юрка. — Калі-ж бы здрадзіў цябе...

Людвіка (я. в.). — ...Калі-ж бы здрадзіла цябе...

Юрка. — ...ніхай за маю някернасьць...

Людвіка (я. в.) — ...ніхай за маю някернасьць...

Юрка — ...першая на вуліцы куля расшпіць мне галаву...

Людвіка (я. в.) — .. першая на вуліцы куля расчэпіць мне галаву.

(Юрка хавае рэвольвер. Цалуюцца. За вакном чуваць цяжкіе крокі некольких людзей і звяканьне аружжа).

Юрка (хутка задзьмухвае сьвечку). — Згрупь! (Паўза. Запаляе сьвечку). Праз вокны у вашых вакеніцах відаць усё, що дзеецца ў сярэдзіне.

Людвіка. — Я закрыю (закрывае вакно на ўсе).

Юрка (памагае ей). — Ну, вось так, — будзе спакайней...

Людвіка (сядае на канапе).

Юрка (сядае на падлозе і кладзе галаву на яе калены). — Ох, як мне добра, Людвіка! Добра!.. А табе?

Людвіка. — І мне добра, Юрачка!

Юрка. — Каб так праз усё жыцьцё!

Людвіка. — Ты хацеў-бы?

Юрка. — Але!

Людвіка. — Ад цябе гэта залежыць.

Юрка. — Не, Людачка, гэта не так! Хто ня ведае, дзе заўтра прачнецца, ці на сваім сеніку—ў хаці, ці на турэмных нарах, той не можа... не павінен абзаводзіцца сям'ёй, бо.. і іншым папсуе жыцьцё і сябе адарве ад справы грамадзянскай. Іншым ужо так на долю выпала: праз усё жыцьцё быць безхатнымі...

Прачытай вось тую кніжку, што я калісь табе даў, — зразумееш...

Людвіка. — Юрка! А калі-б і я працавала с табой для справы грамадзянскай, калі-б мы супольна працавалі, тады б маглі быць заўсёды разам? Юрка! пазнаём мяне с кім трэба, дай працу!..

Юрка. — Я ўжо аб тым думаў.. я казаў ужо а табе. Тут да цябе яны самі звернуцца... як прыйдзе час... Бач толькі, каб твая мама ні аб чым не даведалася...

Людвіка. — О, барані Бог! Не даведаецца!

Юрка.—Бо зрабіла-б страшэнную аванту!.. Вось пакуль што чытай. Прачытай усе кніжкі, якіе я табе даў..

Людвіка. — Добра... І тады будзем заўсёды разам. Я паеду там, дзе ты будзеш, пашукаю для сябе якой работы. Добра. Юрачка? — будзем разам?

Юрка.—Будзем разам... пакуль турма не разлучыць...

Людвіка.—Ох, не кажы так, бо мне плакаць хочацца! (чуваць гдзесьці званок аб брамы).

Юрка (слухае). — Цсс!.. звоняць!

Людвіка (спакойна). — Звоніць нехта да стоража.

Юрка.—Звоняць!.. маю благое прачуцьце!.. Хто ведае! мо' гэта... (чуваць стук с дзьвяры з вуліцы).

Юрка. — Прышлі!! Трэ' ўцекаць!

Людвіка. — О Божа!.. Гдзе ж ты схаваешся?!..

Юрка (гаворыць шыбка). — Тут — вышэй—у гэтым доме таварышы — схаваюць, каб толькі пасьпець, пакуль брама... —Палі ўсё, што я табе даў! — Бывай здарова!.. — (абіймае яе, цалуе і выбегае на права).

Людвіка (бяжыць да шафы з бялізнай, выцягвае з ніжняй паліцы схаваные там паперы і кідае у печ; пасьля хватае сьвечку і папаліваё. У дзьверы стучаць усё мацней)

Матка (акрыўшыся хусткай, выходзіць з левых дзьвярэй). — Хто-ж гэта стучыць? Ты ешчэ не сьпіш? Чаму-ж не пытаешся, хто там? (ідзе да дзьвярэй).

Людвіка (ціха). — Мама! не адчыняй!

Матка (глядзіць здзівіваўшыся).—Чаго ты! што гэта?!..

Людвіка (ціха). Паліція!.. (Калі ўсе паперкі кінула у печ, і заясьнеў агонь, ідзе да дзьвярэй і адчыняе).

Уходзяць акалодачны с салдатамі.

Акалодачны. — Здесь живёт Георгій Івашко? Где он?

Матка (хочэ адказаць).

Людвіка (дае ей знак, каб маўчала). — Ен сягоньня яшчэ не вярнуўся...

Акалодачны. — Мы должны зделать обыск.

Матка. — Божэ мой! чаго я дачэкалася!..

Курты на.

(Далей будзе).

2. Ссыпаючы бульбу у склад і перахоўваючы там яе трэба з ей абхадзіцца асьцярожна, каб яе не пабіць, бо ад гэтаго яна гніе.

3. У складах бульбу нельга насыпаць лішне грубым пластом,— калі можна, не грубей 80 цэнтымэтраў. Толькі ў асаблівых добрых мейсцах дзеля пераховываньня і то, калі гэны сорт—трывалы, бульбу можна насыпаць грубей.

4. Склады павінны быць сухіе, прахалодные і з добрай цягай паветра. Ніколі ня можна складываць бульбы ў мяхох ці зачыненых скрынях.

5 Найлепшая тэмпэратура у складзі—гэта 2°—8°. Лёхі і іншые мейсцы, у каторых нельга давясьці тэмпэратуры да вышэй паказанай, ня могуць быць ужыты дзеля хаваньня бульбы.

6. Бульбу трэба забаспечываць ад марозу. Доўга ляжучы пры тэмпэратуры каля 0° бульба робіцца салодкай. Пры ніжэйшай за—2° Цэльсія тэмпэратуры бульба мерзне.

7. Зложэную бульбу трэба безупынна дагледаць. Калі будзе заўважэно ў іншых мейсцах гніцьцё, дык трэба бульбу стуль выкідаць, бо гніцьцё заразьліво

Што рабіць з мерзлай бульбай.

Мерзлую бульбу трэба складаць у халодным мейсцы, каб яна не адтаяла. Перад ужываньнем яе трэба класьці на 12 — 20 гадзін (залежне ад таго, як крэпка яна прамерзла) ў халодную ваду, каторую добра зменяць. Бульбу ня трэба чысьціць а варыць разам з луской. Гэтак яно губляе свой саладкаваты смак і становіцца гэткай жэ добрай, як і не прамерзлая.

АБВЕСТКІ.

Спісак беларускіх кніжак.

Ведаючы цану кнігі, найлепей прыслаць грошы наперад — гэтак таней каштуе перасылка.

Кніжкі азначэные біс — выйшлі і лацінскімі і «рускімі» літэрамі

Навуковые даступные для усіх.

	Цэна руб.	кап.
біс Ян Баршчэўскі, першы беларускі пісьменнік. Біографічны нарыс Р. Зэмкевіча	—	20
Praktyčnye rady ab harodnictwie	—	7
Гутаркі аб небі і зямлі з рысункамі	—	15
Цукер, В. Тройцы	—	3
Гутаркі аб гаспадарцы	—	3
Як ратаваць уздутую жывёлу	—	3
Як бараніцца ад халеры	—	1
Як рабіць добрые рамовые вульлі	—	5
Зямельная справа у Новай Зэляндыі	—	3
Кароткая гісторыя Беларусі—Власта	—	6
Bł. Andrej Boboła mučynik	—	50
Як выбіраць дэпутатоў у Гас. Думу	—	20
На дарозе да новаго жыцьця. А. Новіны	—	2
Alkahol	—	3
Rady dla małak	—	3
Św. Jozafat Kuncewič	—	3
Našto biełarusam gazety	—	10
Колькі слоў аб дзявочай опратцы на Беларусі	—	3
Pčalina—żywiołka małaja a karyści daje mnoha	—	
Як багацеюць чэскіе селяне	—	

Повесьці і апаведаньня прозай.

	Цэна руб.	кап.
Гэдалі, Э. Ожэшко	—	
Казка аб вадзе	—	
Архіп і Лявонка,—М. Горкаго	—	
У дому лепей.—Новіча	—	
„Маладая Беларусь". Сэрыя І-я сшытак 1-шы	1	—
„Маладая Беларусь" „ „ сшыт: ІІ-гі	1	—
Зборнік «Нашай Нівы» № 1	—	5
Зборнік «Нашай Нівы» № 2	—	15
Амэрыканец—А. Новіча	—	20
Бярозка і др.—Ядвігіна Ш.	—	10
Беларускіе казкі	—	5
Хілібэртава пакута, Амфітэатрова	—	5
Апаведаньня—Тараса Гушчы	—	10
Abrazki — Zmitraka Biaduli	—	15
„Маладая Беларусь". Сэр. 1-шая. Сшытак 3	1	—
Калядная пісанка 1913 г.	—	10
Нёмнаў дар—Тараса Гушчы	—	6
Тоўстае палена — Тараса Гушчы	—	5
Апаведаньня — Галубка	—	6
Праклёнышы — Л. Гвозда	—	6
Аб чым шэпацелі лісьця	—	6
Стражнік.—Спёпк Бірыло	—	10
Васількі. Зборнік апаведаньнёў Ядвігіна Ш.	—	30
Родные зьявы. Зборнік апаведаньнёў. Т. Гушчы	—	60
Ня ўсе-ж разам ягомосьц!—Апаведаньне Лесіка	—	5
Сыгнал. Апаведаньне Гаршына	—	5
Як мы бяздольны. Петры Беларуса	—	10
Рунь Зборнік апаведаньнёў Максіма Гарэцкаго	—	
Вялікодная пісанка. Зборнік	—	30

Вільня, Завальная 7. Беларуская Кнігарня.

Прысылаючы грошы почтай трэба адрэсаваць так: Wilnia, Wall-strasse 7, Weisruthenische Buchhandlung, W. Lastowski.

Друкавана у друкарні М. Кухты. Выдавецтва «Гоман». Рэдактар Язэп Салавей